

FRUCTE DULCI, REALITĂȚI AMARE

RESPONSABILITATEA SUPERMARKETURILOR GERMANE PENTRU
CONDIȚIILE INUMANE CARE PREDOMINĂ ÎN INDUSTRIILE DE
BANANE ȘI DE ANANAS DIN COSTA RICA ȘI ECUADOR

MAKE FRUIT
FAIR!

OXFAM
Deutschland

Mai bine
etic. ecologic. echitabil.

CUVÂNT ÎNAINTE

Dragă cititorule,

Noi, consumatorii din Germania, avem foarte multe opțiuni din care să alegem. Supermarketurile noastre ne oferă o selecție uriașă de fructe tropicale. Ananașii proaspeți și bananele sunt produse standard, pe care le găsim în fiecare supermarket – și la prețuri incredibil de mici. Dar acum avem și posibilitatea să consumăm astfel de produse cumpărând în mod conștient (responsabil) acele fructe a căror etichetă indică respectarea condițiilor de muncă ale muncitorilor și a mediului. Asta înseamnă că progresăm la capitolul sustenabilitate? Putem noi, consumatorii, să ne bucurăm de fructele tropicale fără nicio grijă în timp ce producătorii și muncitorii din țările de origine beneficiază de condiții mai bune de producție? Sunt ținute promisiunile înscrise pe etichete? Cercetarea mea în Costa Rica, cel mai mare exportator de ananași, încercă să răspundă la aceste întrebări.

Am fost curios să aflu mai multe. În 2008, Oxfam a dezvăluit condițiile șocante din industria producătoare de ananas din Costa Rica. Ratele crescute ale incidenței cancerului și avortului spontan printre muncitorii și locuitorii din interiorul și din jurul plantațiilor de ananas, datorită folosirii unei cantități mari de pesticide otravitoare, nerespectarea drepturilor sindicatelor și salariile mici erau la ordinea zilei. Mă întrebam dacă lucrurile s-au schimbat între timp? Astăzi,

© M. Hägele / Oxfam

Ole Plogstedt bucătar-realizator de emisiuni culinare și ambasador al campaniei MAKE FRUIT FAIR!

„Supermarketurile abuzează de puterea lor de piață și micșorează prețurile fructelor tropicale. În Ecuador am văzut eu însumi ce înseamnă pentru fermierii mici și muncitorii de pe plantații, care se află la baza lanțului de aprovizionare, să lucrezi pentru foarte puțini bani.

Asta mă face extrem de furios.”

aproape toate supermarketurile și grupurile exportatoare de fructe se obligă să respecte sustenabilitatea și responsabilitatea socială, cât și să mențină un dialog cu privire la acest subiect cu Oxfam și alte organizații neguvernamentale; asta mi-a dat speranță.

Realitatea era și mai șocantă: condițiile de pe plantații abia de s-au îmbunătățit în ultimii opt ani. Încă mai este nevoie de rezervorul de apă care să aprovizioneze comunitățile a căror apă subterană a fost contaminată în zonele din jurul plantațiilor. Companiile mari, care se mândresc cu propria sustenabilitate, își varsă propria apă menajeră lângă rezervoarele de apă potabilă, fără să facă măcar un efort să ascundă aceasta. Companiile responsabile de contaminarea apelor subterane nu plătesc nicio compensație celor afectați și nici nu construiesc noi sisteme de alimentare cu apă. De asemenea, plângerile muncitorilor privind salariile, orele de muncă sau încălcările drepturilor lor sindicale m-au șocat.

Situația trebuie să se schimbe. Este timpul să punem presiune pe lanțurile de supermarketuri și

grupurile exportatoare de fructe și să le determinăm să își păstreze promisiunile referitoare la sustenabilitatea condițiilor din lanțurile de aprovizionare.

Sper ca acest raport să fie o lectură interesantă și stimulantă.

Dr. Franziska Humbert
Consultant în afaceri și
Drepturile Omului la Oxfam Germania

REZUMAT

Investigația ne arată costul ridicat atât social, cât și ecologic al cultivării fructelor tropicale, ea fiind bazată pe exemple din industria de ananas din Costa Rica și industria de banane din Ecuador.

Supermarketurile germane, precum Aldi, Lidl, Edeka și Rewe împart vina pentru condițiile de neconceput care predomină în industriile de ananas și banane: abuzează de puterea lor de piață prin micșorarea forțată a prețurilor plătite producătorilor și furnizorilor. De exemplu, prețurile de import pentru ananas au scăzut cu aproximativ 45 la sută între 2002 – 2014, în ciuda creșterii costurilor de producție. Asta contribuie la intensificarea structurilor tradiționale de exploatare în ambele țări, prin faptul că salariile muncitorilor de pe plantațiile din Costa Rica și Ecuador sunt prea mici pentru a întreține o familie, cât și prin perpetuarea condițiilor de muncă nesigure. În timp ce lanțurile de supermarketuri verifică cu minuțiozitate modul cum arată fructele, refuzând să accepte întregi livrări datorită celei mai mici imperfecțiuni, ele nu iau prea în serios criteriile sociale și ecologice. Această investigație dezvăluie (prea) multe încălcări ale drepturilor omului și celor de muncă în producerea bananelor și ananașilor.

Pesticidele alterează starea de sănătate

Bananele și ananași sunt de obicei cultivați în monoculturi unde se folosesc intensiv pesticide. Muncitorii de pe plantații și oamenii care trăiesc aproape de acestea sunt adeseori expuși la pesticide, unele fiind extrem de nocive. În Costa Rica, producătorii de ananas folosesc un număr mare de astfel de substanțe toxice, precum Oxamyl, pe care Organizația Mondială a Sănătății îl consideră foarte periculos sau Bromacil, care nu are licență de folosire în UE. Toate aceste în ciuda faptului că apa subterană este contaminată în mod regulat în câteva arii cultivate, făcând necesară aprovizionarea cu apă potabilă cu ajutorul rezervoarelor de apă.

Industria de banane ecuadoriană folosește substanțe foarte nocive precum Paraquat, care nu are licență de folosire în EU ori Mancozeb și Glyphosate, produse ce cauzează cancerul. Pulverizarea pesticidelor din avioane peste muncitori este un lucru firesc. În timpul realizării unui studiu pe o plantație ce aprovizionează Lidl, printre alții, 60 la sută dintre muncitorii intervievați au afirmat că ei lucrează pe plantații în timpul sau imediat după ce avionul împrăștie pesticide – o

violare clară a perioadelor de reintrare, necesare pentru sănătatea muncitorilor, recomandate de stat. De asemenea, în Costa Rica, muncitorii producătorilor care aprovizionează supermarketurile germane au semnalat faptul că pesticidele sunt împrăștiate cât ei sunt încă pe câmpuri.

Mulți dintre muncitorii intervievați au raportat o rată mare a incidenței disabilităților, avortului spontan și cancerului pentru comunitățile din jurul plantațiilor. De asemenea, ei susțin că sunt dese cazurile de boli respiratorii, greață, alergii ale pielii și amețeli. Aceste relatări corespund cu rezultatele câtorva studii științifice care au fost realizate pe acest subiect. Sănătatea ocupațională și măsurile de siguranță lipsesc pe multe plantații.

Nerespectarea drepturilor sindicale

Conform articolului 23 al Declarației Universale privind Drepturile Omului fiecare persoană are dreptul de a forma și a se alătura unui sindicat. Industriile de banane și ananași din Ecuador și Costa Rica violează sistematic acest drept.

Oxfam a investigat 20 de întreprinderi în Ecuador; niciuna dintre ele nu a avut o reprezentare independentă a angajaților. Muncitorii au semnalat „liste negre” cu numele membrilor sindicatului, transmise printre proprietarii plantațiilor. La furnizorul Matías a supermarketului Lidl, 93 la sută a celor intervievați au spus că ei nu au vrut să formeze un sindicat de frica eventualelor măsuri represive. În Costa Rica, muncitorii care se implică în activitățile uniunilor sindicale sunt concediați în mod regulat – așa cum a fost în cazul Agrícola Agromonte, unul dintre producătorii de fructe pentru Aldi, Edeka și Rewe, care a demis 50 de lucrători aparținând uniunii UNT în toamna anului 2015.

Condiții precare de muncă

Condițiile de angajare pe plantațiile de ananași și banane sunt instabile și de neacceptat. Angajatorii refuză în mod deliberat să informeze angajații despre drepturile lor. În Ecuador, mulți muncitori nu primesc nici măcar o copie a contractului de muncă. Muncitorii relatează că au fost concediate datorită sarcinii, fiind lăsate astfel fără asigurare medicală. Și în Costa Rica respondenții cercetării de la Finca Once,

furnizorul Lidl și Agrícola Agromonte, furnizorul Aldi, Edeka și Rewe ne-au informat despre condițiile contractuale instabile. Majoritatea celor care lucrează pe câmp – cei mai mulți imigranți din Nicaragua – sunt angajați prin intermediari. În general, aceștia oferă numai contracte orale, pe o perioadă contractuală de numai trei luni și fără asigurarea securității sociale. Unii dintre acești lucrători trăiesc în condiții mizere, patru persoane împărțind o cameră de doar 10 m².

Manipularea verde?

Supermarketurile germane au început recent să pună mai mult efort în promovarea sustenabilității produselor lor. Produsele „Fair-trade” indică sustenabilitatea socială, dar sunt prea puțin prezente în gamele lanțurilor de supermarketuri germane. Pentru ananași și banane, Aldi, Edeka, Lidl și Rewe folosesc din ce în ce mai mult eticheta „Rainforest Alliance”. Cu toate acestea, cercetarea noastră la fața locului ne arată că astfel nu se rezolvă cele mai mari probleme, precum contaminarea cu pesticide și încălcarea legilor muncii.

Cereri

Oxfam cere lanțurilor de supermarketuri germane să trateze adecvat responsabilitățile lor ecologice și sociale. Aceasta presupune asigurarea unor condiții de muncă umane, metode de cultivare sustenabile și plata unor prețuri juste furnizorilor lor. Politicul

împarte, de asemenea, din responsabilitate. Guvernul german trebuie să oblige companiile să respecte drepturile omului și legile din domeniul muncii și la furnizorii lor și să introducă „obligații privind precauția cuvenită pentru drepturile omului”. Guvernele din Costa Rica și Ecuador trebuie să asigure în mod riguros respectarea dreptului muncii și a mediului în sectoarele profitabile de export. Consumatorii ar trebui să acorde prioritate fructelor tropicale produse în mod echitabil și să ceară companiilor ca la baza afacerii lor să se afle transparența și respectul pentru dreptul muncii.

Situația în România?

Fructele tropicale care ajung în România fac parte din lanțuri de aprovizionare similare, având în vedere modul în care funcționează comerțul liber. În plus, majoritatea actorilor importanți din lanțurile de aprovizionare sunt aceiași în Germania și în România, astfel că pentru fructele tropicale pe care le consumăm lucrează aceiași muncitori ori alți lucrători de plantație care se confruntă cu probleme similare.

CUPRINS

METODOLOGIE	6
INTRODUCERE	9
LANȚURILE DE SUPERMARKETURI: PUTEREA DE PIAȚĂ ȘI FRENEZIA ETICHETĂRII	12
Puterea deținută de lanțurile de magazine	12
Presiunea asupra prețurilor transferată furnizorilor	12
Frenezia etichetării	14
Alte standarde private	14
Studiu de caz: Ananașii Costa Rica	17
Condiții precare de muncă	18
Salariile, Timpul de lucru și Securitatea Socială	18
Uniunile Sindicale	19
Pesticide și Sănătate	20
Studiu de Caz: Bananele Ecuador	23
Discriminarea împotriva femeilor	24
Uniunile sindicale	24
Pesticidele și Sănătatea	25
Participarea muncitorilor în timpul auditelor	27
CONCLUZII ȘI CERERI	28

METODOLOGIE

COSTA RICA

În Costa Rica echipa de cercetare a luat interviuri la 42 de muncitori ai producătorilor de ananași Agrícola Agromonte, Dole și Finca Once, toți aceștia aprovizionând lanțurile de supermarketuri germane. Aceasta a avut loc sub îndrumarea organizației ARCA (Asociația Regională din America Centrală pentru apă și mediu) și cu ajutorul uniunii sindicale UNT (Uniunea Națională a Muncitorilor și Muncitoarelor).² Echipa de cercetare, și totodată autoarea acestui studiu, a vorbit și cu reprezentanți ai Guvernului, membri ai Parlamentului, activiști de mediu, locuitori din apropierea plantațiilor, reprezentanți ai comunității științifice și ai asociației exportatorilor și producătorilor de ananași. Dintre toți producătorii pe care i-am rugat să vorbească cu noi, numai compania Finca Once a acceptat să o facă. De asemenea, am avut posibilitatea să vizităm plantația lor.

ECUADOR

Bazat pe un studiu comun realizat, din partea Oxfam, rețeaua uniunii sindicale ASTAC (Asociația Sindicală a Muncitorilor Fermelor de Banane și a Țăranilor) a determinat în ce măsură producătorii de banane aderă la normele relevante din dreptul muncii. În total 165 de muncitori au fost intervievați aleatoriu pe 20 de plantații, divizate în grupe. Puteți afla numele plantațiilor în diagrama de pe pagina 11. În prima parte a anului 2016, angajații Oxfam au purtat discuții cu angajații, uniunile sindicale, cooperativele, producătorii, oamenii de știință și ONG-urile, cât și alți actori relevanți din Ecuador.

Plantațiile selectate aleatoriu și examinate au fost împărțite în următoarele grupe:

În eșantionul WWF/EDEKA: Plantațiile certificate de WWF, folosite pentru producerea de banane pentru Edeka de către comerciantul de fructe multinational Dole sau vânzătorii săi permanenți. Plantațiile sunt

certificate de organizația de mediu Rainforest Alliance. În baza unui parteneriat strategic cu Edeka care a început în 2014, WWF au dezvoltat alte 120 de criterii care au în vedere protecția mediului și schimbările climatice. Aderarea la aceste criterii trebuie să fie monitorizată de auditori.³

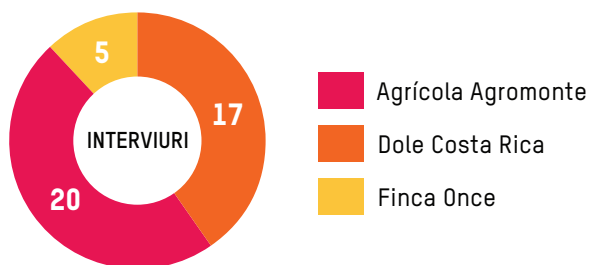
În eșantionul PALMAR: Palmar, o companie națională, livrează cel puțin o treime din produsele sale furnizorului Aldi și Rewe, Cobana în Hamburg, potrivit unor experți în industrie. Însăși compania afirmă că volumul pe care-l livrează la Cobana este de 80 000 de cutii.

Eșantionul RAINFOREST ALLIANCE: nu am putut obține informații despre relațiile comerciale ale furnizorului de pe plantațiile de banane certificate de Rainforest Alliance. Folosind informațiile de pe ambalaje și cutii în supermarketurile Lidl, am putut cel puțin să stabilim că producătorul Matías aparține acestui grup.

Eșantionul REYBANPAC : Reybanpac este unul dintre cei mai mari producători și exportatori din țară cu mai mult de 10 000 muncitori. A fost furnizorul pieței germane în trecut, dar nu avem nicio informație despre legăturile sale de aprovizionare curente.

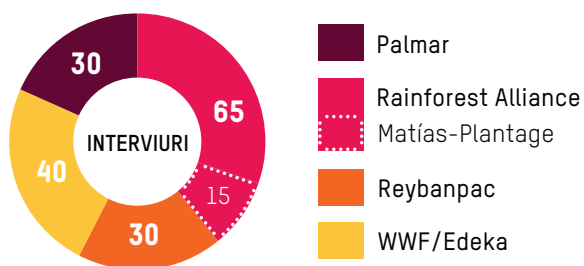
PRODUȚIE ANANAS ÎN COSTA RICA

Numărul muncitorilor intervievați în Costa Rica

PRODUȚIE BANANE ÎN ECUADOR

Numărul muncitorilor intervievați în Ecuador

Confrunțați cu rezultatele cercetării, companiile Aldi Nord și Aldi Süd, Edeka, Lidl și Rewe, cât și furnizorii acestora au dezmințit multe dintre acuzațiile făcute de muncitorii și experții intervievați. Unele puncte, precum folosirea pesticidelor Mancozeb – clasificate ca având potențial cancerigen – au fost confirmate de lanțurile de supermarketuri, dar la alte subiecte au dat răspunsuri evazive.

Imediat ce primim permisunea de la lanțurile de magazine interviuate, vom publica declarațiile lor împreună cu evaluarea noastră aici: <http://makefruitfair.org/ro>. Reacția Rainforest Alliance și a Rețelei pentru Agricultură Sustenabilă (SAN) la acest raport poate fi găsită aici: www.rainforest-alliance.org/statement/oxfam-germany.

Nu am menționat numele aici la majoritatea muncitorilor pe care i-am interviuat, pentru că le este teamă de măsurile represive ale producătorilor. Întrucât experții în industrie cu care am vorbit au dorit, de asemenea, să rămână anonimi, nu am oferit nici informațiile lor personale.

Conversiile din dolari americani și coloni costaricani în euro au fost făcute folosind cursul de schimb de la data de 19.05.2016.

INTRODUCERE

Muncitor la producătorul de ananas Finca Once, furnizorul Lidl.

„Ne stropesc cu chimicale, dar nu ne oferă îngrijirea medicală de care avem nevoie atunci când ne îmbolnăvim. Lor nu le pasă dacă muncitorii sunt otrăviți.”

Bananele galbene și ananașii suculenți îți fură ochii în secțiunile de fructe și legume din supermarketurile germane. Germanii iubesc bananele – sunt fructul tropical cel mai cumpărat. Ananașii, bogați în vitamina C, sunt în special populari printre familiile tinere care își fac cumpărăturile săptămânale la discounteri. Nu este nicio surpriză, dat fiind faptul că Lidl & co oferă ananași la prețuri de doar 1.49 Euro. Nu a fost întotdeauna așa: acum 20 de ani, ananașii erau considerați un fruct exotic și erau importați, în principal, din Africa. Erau îndeajuns de scumpi încât să nu-și permită oricine să îi cumpere. Toast Hawaii, popular la acel moment, era făcut cu anans dintr-o conservă de ananas. Cultivarea speciei dulci MD2 din Costa Rica (vândut de comerciantul american Del Monte ca „foarte dulce”) a determinat o creștere a consumului de ananas din Germania. Discounterii Aldi și Lidl, care oferă ananași la prețuri pe care și familiile cu un venit mic și-i permit, au ajutat, în special, la creșterea cererii pentru ananas proaspăt. În anii din urmă, importurile de ananași din Costa Rica către Germania aproape s-au triplat, de la 57 000 tone în 2000 la 168 000 tone în 2014.⁵

Dar fructele acestea dulci, au un gust amar după ce le mănânci: în timp ce în Germania suntem fericiți că au prețuri mici, muncitorii de pe plantații și din industriile de banane trebuie să lupte pentru a supraviețui.

Yensy

Soția unui muncitor de pe plantația Finca Once, furnizoare Lidl

„Salariul soțului meu nu este îndeajuns. Nu ne putem permite multe lucruri, noi doi și băieții noștri. Doar cele esențiale, orez, fasole și un pui. Și avem nevoie să plătim și alte facturi – apă, lumină, electricitate, abonament televiziune. Pur și simplu nu avem destul.”

Condițiile pe plantațiile de banane nu sunt mai bune. Chiar și atunci când se lucrează și ore suplimentare, salariul tot nu este de ajuns. Relatări privind otrăvirea cu pesticide și persecutarea membrilor sindicatelor sunt numeroase.

În același timp, lanțurile de magazine susțin tot mai mult că produsele lor sunt sustenabile. Un exemplu este Lidl, care promovează activități sustenabile social cu motto-ul „pentru un viitor mai bun”. În februarie 2016 Grupul a lansat o campanie de imagine agresivă, portretizându-se, într-o reclamă și pe site-ul său (Lidl merită), ca fiind o companie responsabilă social și care se luptă pentru condiții de producție corecte și sustenabile⁶. Bananele și ananașii Lidl poartă eticheta cu broasca verde a Rainforest Alliance, ce se dorește a fi un indicator al sprijinului pentru protecția mediului și condiții bune de muncă.

Se potrivesc toate acestea?

Cele patru mari lanțuri de supermarketuri folosesc certificarea Rainforest Alliance.

Legăturile de aprovizionare cu plantații specifice sunt rar verificabile.

Raportul dezvăluie condițiile de muncă de pe plantațiile de ananas și banane din Costa Rica și Ecuador și rolul pe care lanțurilor de supermarketuri germane îl joacă în ceea ce privește puterea pe piață și sustenabilitatea. Problemele tratate coincid cu cele din studii anterioare ale Oxfam⁷ și reexaminează dacă de atunci condițiile de muncă s-au schimbat.

În prezent, patru dintre cele mai mari lanțuri de supermarketuri Aldi Nord și Aldi Süd, Grupul Schwarz (Kaufland și Lidl), Edeka (incluzând Netto-Markendiscout) și Rewe (incluzând Penny), formează aproape 85% din piața alimentară de retail. În plus, Edeka dorește să preia lanțul de magazine Kaiser's Tengelmann, care i-ar crește și mai mult puterea pe piață. În vreme ce comercianții de fructe precum Dole, Chiquita, Fyffes și Del Monte obișnuiau să fie cei ce determinau în mod semnificativ prețurile și condițiile de pe plantațiile de fructe, supermarketurile au preluat acum acest rol – în special Aldi în ceea ce privește bananele⁸. Din această cauză, raportul se referă la patru dintre cele mai mari lanțuri de supermarketuri germane.

Lanțul de aprovizionare cu fructe tropicale este de obicei format din:

Lanțurile de supermarketuri germane cumpără fructe tropicale de la importatori sau vânzători angro, și astfel, rareori au relații directe cu producătorii. Cu toate acestea, în ultimii ani a început să se dezvolte un trend ce constă în importarea directă.

Întrucât lanțurile de supermarketuri și comercianții de fructe nu sunt de obicei – cu rare excepții - dispuși să dezvăluie relațiile de aprovizionare, și astfel, trebuie să ne bazăm pe propria cercetare, următoarele tabele arată doar o mică parte din lanțurile de aprovizionare ale supermarketurilor. Lidl are numele exportatorilor, și uneori pe cele ale producătorilor, înscrise pe ambalaj ori pe cutiile de ananas și banane din supermarketuri. La Aldi, producătorii pot fi urmăriți într-o bază de date accesibilă publicului, folosind așa numitele numere GLOBALG.A.P. înscrise pe ambalaj. Etichetele Rewe și Edeka adeseori oferă numai informații despre exportator și importator. Nu am putut găsi numele producătorilor pe cutiile de ananas și banane la discounterii Penny și Netto. Producătorii de banane ai Edeka, care lucrează cu WWF, au putut fi identificați într-o bază de date.

LANȚURILE DE SUPERMARKETURI: PUTEREA DE PIAȚĂ ȘI FRENEZIA ETICHETĂRII

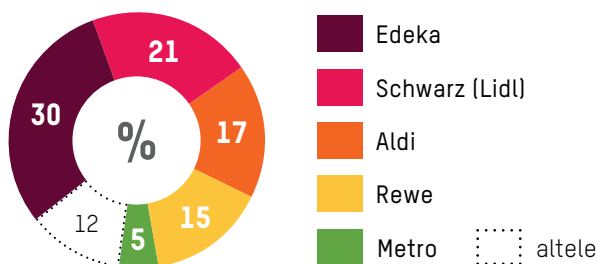
Expert în industrie, Costa Rica

„Supermarketurile determină prețul. Dacă fructele nu arată destul de bine, ele forțează scăderea prețurilor sau refuză să le accepte.”

PUTEREA DEȚINUTĂ DE LANȚURILE DE MAGAZINE

Puterea de piață a lanțurilor de supermarketuri este ubicuă. Aldi, Edeka, Grupul Schwarz și Rewe nu lasă prea mult loc competitorilor mai mici.

Împărțirea pieței de către retailerii
alimentari din Germania (ca valoare)

Sursa: Estimări făcute de BASIC, bazate pe datele din Euromonitor și Lebensmittel praxis 2014. Aceste calcule au inclus retailerii cu un spațiu de retail de 300m² sau mai mare.

Aceste lanțuri de supermarketuri sunt precum niște portari, de care producătorii – în Germania și în străinătate - trebuie să treacă ca produsele lor să ajungă la consumatorii europeni. Mulțumită puterii lor de piață, companiile pot determina prețurile și condițiile de aprovizionare, să transfere din costuri furnizorilor și să refuze bunuri contrar prevederilor acordurilor pe care le-au avut anterior. Datorită acestor prețuri și presiunii costurilor, producătorii văd adesea numai o cale de ieșire din această situație: să producă bunurile lor pe cât de ieftin posibil și să ia măsuri de reducere a costurilor – în principal în ceea ce privește salariile. Ambele măsuri sunt luate în detrimentul muncitorilor și a mediului.

Fiecare al doilea fruct este cumpărat de la un discounter. Principiul combinării amenajării simple cu prețuri mici și o selecție limitată de produse de brand a pus stăpânire, în special, pe sectorul de retail german. Procentul din piață pe care-l ocupă discounterii în Germania reprezintă 40%⁹, iar în celelalte țări membre ale Uniunii Europene 17%¹⁰. În orice caz, lucrurile se schimbă și Aldi și Lidl încep să preia și din piața europeană. Grupul Schwarz, compania părinte a Lidl, a preluat de la lanțul englez de supermarketuri Tesco titlul de cel mai mare retailer și acum are supermarketuri în 26 de țări europene!¹¹ De asemenea, Aldi îi ajunge din urmă și ocupă al patrulea loc în topul celor mai mari retailere europene!¹²

PRESIUNEA AȘUPRA PREȚURILOR TRANSFERATĂ FURNIZORILOR

Puternicii discounteri și lanțurile de supermarketuri pun presiune imensă pe furnizorii lor în ceea ce privește prețurile și costurile. Din 2002 și până în 2014, prețul de import al ananasului în Germania a scăzut cu aproximativ 45% (ajustat cu rata inflației) de la 1.34 la 0.71 euro/kg¹³ deși au crescut costurile de producție în țările de origine. De exemplu din 2001 până în 2015, prețul fertilizatorilor și pesticidelor a crescut cu aproape 200%, iar cel al materialelor folosite la ambalat cu 150%!¹⁴ Astfel, nu este foarte surprinzător că producătorii sunt reticenți în a cheltui pe salarii și metode de agricultură sustenabile și ecologice.

Pe de altă parte, ceea ce câștigă retailerii a scăzut cu puțin în ultimii 10 ani!¹⁵

Presiunea asupra costului și a prețului pusă de lanțurile de supermarketuri reprezintă unul dintre motivele pentru care prețul plătit pentru o cutie de banane ecuadoriene este mult mai mic decât prețul minim legal de 6.16\$ (5.50€)!¹⁶

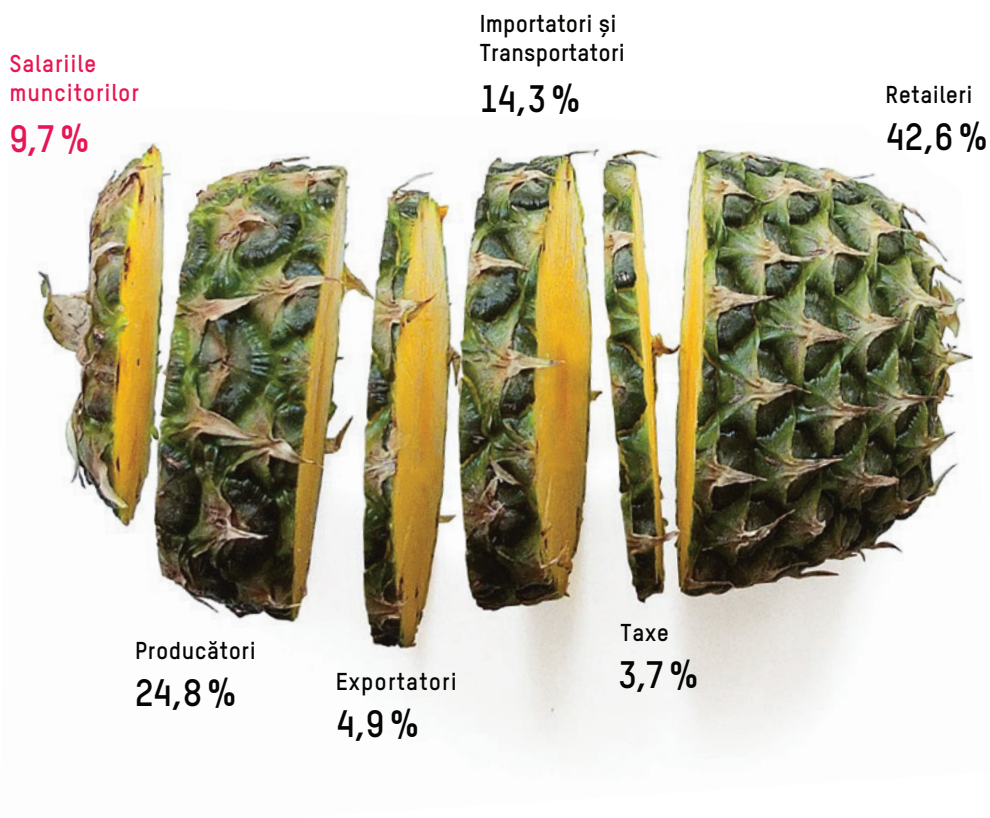
Producător de banane din Ecuador:

„Acum exportatorul ne plătește cu 5,50\$ pe cutie chiar dacă minimul stabilit de guvern este de 6,16 \$. Exportatorul, care livrează către Germania, acceptă numai 70% din producția noastră, așa că trebuie să vindem restul prin tranzacții spot, unde prețurile variază enorm. Adesea trebuie să vindem sub costurile de producție, chiar dacă este ilegal. Niciodată nu am avut contracte pentru 100% din volumul producție. Producătorii trag mereu paiul cel mic. În ultimul an, a fost chiar mai rău decât de obicei: exportatorul nu a respectat termenii contractuali, reducând prețul plătit la 5\$. Iar înainte de Crăciun ne-am aflat într-o situație dificilă și nu întrevădeam nicio soluție de ieșire din aceasta.”

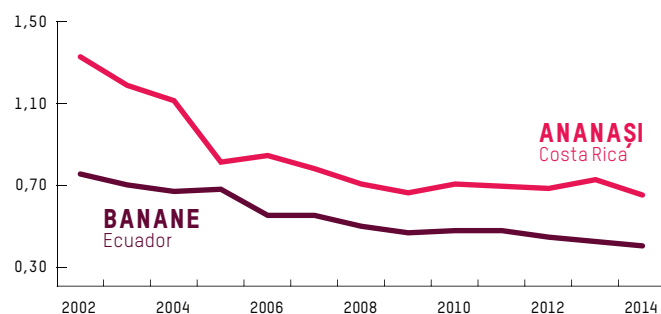
CINE CÂȘTIGĂ BANI DIN VÂNZAREA ANANAȘILOR?

Ponderea în prețul de vânzare al ananașilor din Costa Rica în supermarketurile germane.

Sursa: Estimări realizate de BASIC folosind datele oferite de Eurostat, CIRAD, Comtrade, Sopisco

PREȚURILE DE IMPORT PENTRU BANANE ȘI ANANAȘI ÎN GERMANIA (în €/KG)

Sursa: Estimări făcute de BASIC folosind baza de date Comtrade (prețurile în înțelegerile de tip Cost, asigurare, navlu; inflația ajustată)

Nu numai producătorii străini se plâng de puterea lanțurilor de supermarketuri. Vanzători angro germani susțin, de asemenea, că afacerea cu ananași este una foarte competitivă. Mulți vânzători angro au cedat, pentru că în cazul discounterilor, în special, aproape totul se învârtă în jurul prețului. Un expert în industrie chiar a vorbit despre „extincția industriei”, și că tendința crescută a lanțurilor de supermarketuri de a cumpăra direct de la importatori și producători se traduce în pierderea mijloacelor de trai de către comercianții de fructe. Alții au vorbit de existența unei competiții nedrepte; de exemplu, că se întâmplă des să existe plângeri cu privire la fructe chiar dacă nu sunt deteriorate. Ei au menționat că adesea li se cer deconturi retrospectiv și modificări la cantitatea achiziționată. Un expert în industrie a zis că „nu e neobișnuit să fii lăsat cu foarte multe bunuri”.

Pe de altă parte, lanțurile de supermarketuri pretind că ei tratează furnizorii corect. Toate patru sunt înregistrate ca făcând parte din Inițiativa privind lanțul de aprovizionare.¹⁷ Această încearcă să asigure o competiție și condiții de tranzacție corecte în lanțul de aprovizionare al alimentelor. Iar supermarketurile se obligă să respecte practicile fair trade și li se cere să stabilească un organism pentru soluționarea disputelor din interiorul companiilor lor. Cu toate acestea, un studiu realizat de Comisia Europeană a arătat că foarte puține s-au schimbat de când a fost introdusă Inițiativa în 2013.¹⁸ Nu este surprinzător, dat fiind faptul că este puțin probabil ca furnizorii să se plângă clienților lor de practici care nu corespund unui comerț corect, fiindu-le frică de eventuale represalii.

FRENEZIA ETICHETĂRII

În timp ce lanțurile de supermarketuri „strivesc” prețurile furnizorilor și reduc costurile proprii, se laudă cu metodele lor sustenabile printr-o mulțime de etichete ce indică sustenabilitatea. În ultimii ani eticheta folosită a fost cea cu broscuța verde a Rainforest Alliance. Toți ananașii Lidl și 92% din bananele lor poartă această etichetă; la Edeka eticheta poate fi găsită pe 90% dintre ananași și 85% dintre bananele proprii brandului. Mai mult, toate bananele brand propriu Edeka vin de la proiectul-model a celor de la WWF (vezi mai sus), care este bazat pe certificarea Rainforest Alliance, plus alte criterii ce au în vedere mediul și schimbările climatice.

La Rewe, aproape 100% dintre ananași și 75% dintre banane poartă această etichetă; până la sfârșitul lui 2016, ei doresc ca toate bananele vândute de Rewe să fie certificate. Brandul propriu Rewe „Rewe cea mai bună alegere” („Rewe Beste Wahl”), precum și bananele Chiquita au eticheta Pro Planet, care este bazată la rândul ei pe eticheta Rainforest Alliance și include criterii în plus. Atât Aldi Nord, cât și Aldi Süd intenționează să obțină certificarea Rainforest Alliance pentru toți ananașii și bananele produse folosind metode convenționale de agricultură.

Ramón Barrantes Uniunea sindicală SINTRAPEM

Costa Rica este ca un laborator de testare pentru dezvoltarea etichetelor. Ele sunt un instrument de marketing excelent pentru companii.”

ALTE STANDARDE PRIVATE

Eticheta cu broscuța verde nu este singura care să aibă o reprezentare puternică pe bananele și ananașii din supermarketuri. Toți producătorii de banane sau ananași au fost certificați de mult în conformitate cu standardele GLOBALG.A.P. Asigurarea calității este principalul obiectiv. Doar unul dintre componentele opționale (modulul GRASP) asigură conformitatea cu standardele sociale, precum existența reprezentării angajaților sau proceduri pentru a face plângeri, contracte de angajare, salarii și ore de muncă adecvate.²³

Toate cele patru supermarketuri sunt, de asemenea, membre ale *Inițiativei de Conformitate Socială pentru Afaceri*,²⁴ o alianță a companiilor europene de comerț și branduri a căror scop este să asigure condiții bune de muncă de-a lungul lanțului de aprovizionare.

Toate aceste inițiative se bazează pe auditul companiilor furnizorilor; așa-zisele audituri sociale care monitorizează conformitatea cu diferite standarde sociale și ecologice. *Despre ce sunt aceste inițiative de fapt? Chiar generează schimbări ale condițiilor de muncă pe plantațiile de ananași și banane?*

CE ÎNSEAMNĂ DE FAPT BROSCUȚA VERDE?

Organizația de mediu *Rainforest Alliance* a fost stabilită în 1995 ca un program Eco-Ok pentru monitorizarea plantațiilor de banane. Atenția sa este îndreptată spre implementarea unor practici agricole mai eficiente și prietenoase cu mediul care să genereze și profit mai mare.

Fermele și plantațiile care primesc certificarea Rainforest Alliance trebuie să se supună standardelor cerute de Rețeaua pentru agricultură sustenabilă. Acestea includ o selecție detaliată de criterii privind *protecția socială și de mediu*. Există zece principii de bază și 100 de criterii, dintre care 16 sunt obligatorii și trebuie să fie atinse pentru a primi certificarea Rainforest Alliance. Aproape jumătate dintre criteriile aparținând fiecărui principiu de bază trebuie să fie, de asemenea, atinse. În total aproape 80% dintre toate criteriile trebuie îndeplinite. Doar trei dintre principiile de bază conțin standarde sociale.

Standardele sociale conțin standardele de muncă fundamentale stabilite de *Organizația Internațională a Muncii (OIM)*, incluzând libertatea de asociere, dreptul la negociere colectivă, precum și interzicerea discriminării, munca forțată și munca efectuată de copii. Standarde suplimentare includ cerințe privind aderarea la salariul minim legal, orele de muncă, siguranța ocupațională, cazarea muncitorilor etc.

Standardele SAN nu presupun plata unor salarii decente. De asemenea, nu includ prevederi ca stabilirea unor prețuri care să acopere costurile sau realizarea unei evaluări a riscului privind drepturile omului, potrivit principiilor de îndrumare ale ONU pentru afaceri și drepturile omului.

Eticheta Rainforest Alliance nu este o etichetă organică. Standardul actual²⁵ include o listă scurtă de pesticide interzise, majoritatea fiind interzise în SUA și UE. Excepțiile de la interzicere sunt comune. Lista SAN nu interzice per se folosirea pesticidelor care pot cauza cancer, avea efect mutagen sau care pot dăuna reproducerii umane. Pesticidele care nu au licențe de folosire în UE, sunt în teorie, permise de SAN. În plus, nu toate pesticidele care sunt considerate foarte periculoase de organizația internațională PAN (Rețeaua de acțiune în domeniul pesticidelor)²⁶

sunt interzise. Pesticidele foarte periculoase precum Chlorothalonil, Mancozeb, Glyphosate și Oxamyl sunt permise, de exemplu. Oxamyl și Chlorothalonil sunt foarte toxice; Oxamyl poate fi identificat în clasa de pericol 1b a WHO, considerată „foarte toxică”. Chlorothalonil, Mancozeb și Glyphosate sunt considerate „probabil cancerigene” de către Autoritatea americană de mediu EPA sau de Agenția internațională pentru cercetarea cancerului IARC.

FAIRTRADE

Fairtrade este o alternativă la piața convențională și este caracterizată de faptul că pe lângă standardele sociale și de mediu, presupune și plățirea unor prețuri minime producătorilor. Produsele care au eticheta Fairtrade, au la bază relații comerciale transparente și de lungă durată. Inițial aceste relații erau numai cu micile cooperative agricole, dar acum ele există și cu plantațiile care se conformează standardelor sociale și de mediu. Fermierii și muncitorii de pe plantații primesc în plus o primă pentru proiectele pentru comunitate.²⁷ Plantațiile investigate pentru acest studiu nu sunt certificate Fairtrade.

Este cu siguranță de încurajat creșterea proporției bananelor Fairtrade din supermarketuri din ultimii ani. În total, ele reprezintă 10% din această piață.²⁸ Aldi Süd declară că bananele certificate Fairtrade reprezintă o treime dintre bananele vândute de ei²⁹ în timp ce la Aldi Nord ele reprezintă aproximativ o cincime din bananele vândute.³⁰ Edeka afirmă că aproape 4% din bananele reprezentând propriul brand sunt certificate Fairtrade³¹. Bananele vândute de Lidl sunt certificate Fairtrade într-un procent de 8%³², iar Rewe a declarat că nu are astfel de banane.³³

CONDIȚIILE DE MUNCĂ ÎN SECTORUL DE PRODUCERE AL BANANELOR ȘI ANANAȘILOR

STUDIUL DE CAZ: ANANAȘII COSTA RICA

Costa Rica este liderul mondial în comerțul internațional cu ananași, acoperind 66% din cerere³⁴. În 2014, UE și SUA au reprezentat 46%, respectiv 56% din cifra de afaceri de \$865 milioane³⁵. Germania este cel mai mare cumpărător dintre țările UE.

După banane, ananașii sunt al doilea cel mai important export agricol. Grupurile internaționale de fructe Dole, Del Monte, Chiquita și Fyffes fac parte din cei 550 producători. Abia dacă mai sunt câțiva producători mici. Pur și simplu, ei nu pot concura cu prețurile și cerințele de calitate prevalente pe piața internațională. În Costa Rica, fermele de ananași se întind pe o suprafață de 38.000 de hectare. În mod tradițional, fructele erau cultivate pe partea caraibiană, i.e. în estul și sudul Costa Rica; acum, sunt cultivate în mod intensiv în Nord.

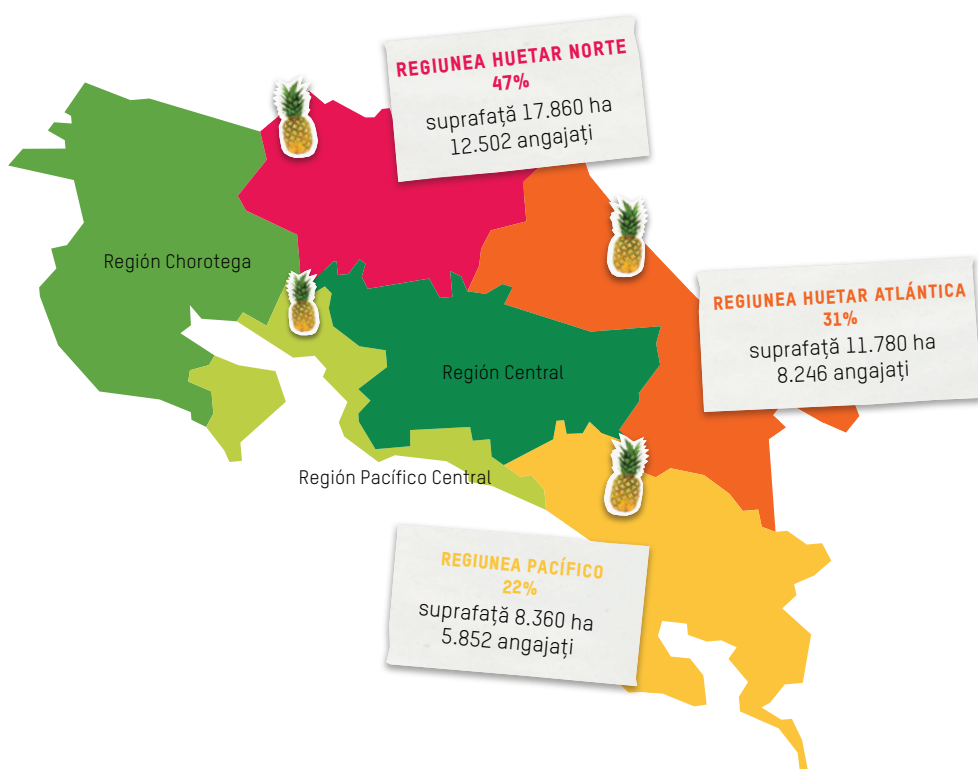
CULTIVAREA DE ANANAȘI ÎN COSTA RICA

Sursa: BASIC în conformitate cu datele oferite de Canapep, asociația de producători și exportatori de ananași din Costa Rica, 2015

Producătorii examinați, Agrícola Agromonte, cu 2 412 hectare, și Finca Once, cu un total de 1 064 hectare se află aici. Suprafața cultivată a celui mai mare grup de fructe din întreaga lume, Dole, se ridică la un total de 4.000 hectare, împărțite în patru plantații. Toți producătorii examinați livrează bunurile lor către lanțurile de supermarketuri germane.

Adesea, noi câmpuri pline de ananași apar peste noapte pe pământ proaspăt curățat fără ca autoritățile să intervină așa cum ar trebui. Plantațiile avansează în mlaștini protejate – cu repercursiuni asupra mediului, așa cum poate fi văzut în cazul Refugio de Vida Silvestre de Caño Negro, una dintre cele mai importante arii conservate din America Centrală³⁶.

Mai mult, producătorii de ananași sunt scutiți de la plata taxelor. În ciuda acesteia, motto-ul după care se ghidează guvernul este dezvoltarea sustenabilă. Există o legislație cuprinzătoare ce reglementează protecția mediului, conservarea naturii și biodiversitatea. 30% din teritoriul național se află sub o formă de protecție a naturii. Chiar în această perioadă se negociază o lege care să protejeze resursele de apă. Dar cum poate extinderea câmpurilor de ananași și industria de ananas să se împace cu aceasta?

Condiții precare de muncă

Muncitor la Finca once,
producător pentru LIDL

„Suntem sclavii industriei de ananași. Fac ceea ce vor cu noi. Ei ne concediază doar pentru a ne angaja din nou în condiții și mai proaste.”

© A. Wietz-Hombach/Dxam

Muncitori ai plantației așteptând autobuzul în fața Agricola Agromonte, producător pentru Aldi, Edeka, Rewe și alții.

O mare parte dintre muncitorii care lucrează pe plantațiile examinate în nordul Costa Rica sunt din Nicaragua, iar unii dintre ei nu au permis de ședere. În vreme ce mulți s-au stabilit în Costa Rica, alții trec granița în fiecare zi. Potrivit respondenților, mai mult de 90% dintre muncitorii de pe câmp, care lucrează pe pozițiile cele mai de jos, sunt din Nicaragua și nu au permis de ședere. Nu sunt angajați direct de către companie, ci sunt angajați printr-un intermediar. Potrivit afirmațiilor respondenților de la Agrícola Agromonte, 60% dintre muncitorii de pe câmp sunt din Nicaragua și nu au permis de ședere. Ei lucrează, de asemenea, și pentru un intermediar.

Potrivit muncitorilor intervievați, cei care lucrează pentru un intermediar au parte, în special, de condiții îngrozitoare. În majoritatea timpului, contractele lor, marea majoritate încheiate oral, durează mai puțin de trei luni, așa încât locul de muncă nu este stabil și concediul nu poate fi luat. Mai mult, intermediarii adesea evită să plătească contribuțiile la fondurile de securitate socială și păstrează banii pentru ei.

Salariile, Timpul de lucru și Securitatea Socială

Yensy, soția unui muncitor de la Finca Once,
furnizor pentru Lidl

„Banii sunt foarte puțini. Trebuie să tăiem din banii pentru mâncare pentru a plăti școala copiilor.”

Muncitorii intervievați de la Finca Once și Agrícola Agromonte primesc în mod normal salariul minim brut legal de 9509 coloni (aproximativ 16 euro)³⁷ pentru 8 ore pe zi. Cu toate acestea, mulți respondenți sunt plătiți în funcție de performanță și ajung să lucreze și 12 ore pentru a primi salariul minim. Chiar dacă munca în acord este legală, nu trebuie să împiedice plățirea salariului minim legal. Cei care lucrează pentru un intermediar, fără acte nu primesc salariul minim nici măcar după zece ore, câștigând între 3500 coloni și 5000 (cam 5.50€ - 8€) pe zi. Acest salariu nu ajunge pentru întreținerea unei familii și mulți trebuie să împrumute bani. Costurile de trai sunt foarte mari în Costa Rica; prețurile de consum au crescut cu 218% din 2001³⁸ Pentru că bărbații sunt de obicei singurii întreținători, salariul lor trebuie să fie îndeajuns pentru întreaga familie. Potrivit estimărilor făcute de organizația sindicală UNT (Organizația Națională a muncitorilor și muncitoarelor), un salariu din care să poți trăi trebuie să fie cu 20% peste salariul minim legal, adică aproape 20€ pe zi.

Mulți producători de ananași nu plătesc contribuțiile de securitate socială pentru muncitorii lor. Presa națională a relatat în Februarie 2015 că Agrícola Agromonte datora Agenției naționale pentru asigurări sociale mai mult de 928 milioane de coloni (aproximativ 1.5 milioane de euro):³⁹

Conceptul de salariu decent este bazat pe convențiile OIM 26 și 131. Ea stipulează că salariile plătite pentru o săptămână normală de muncă trebuie să fie suficiente încât să acopere nevoile de bază ale muncitorilor și familiilor lor, incluzând o anumită sumă de bani pe care s-o cheltuiască așa cum doresc.⁴⁰

Potrivit muncitorilor intervievați care lucrează la Dole, compania plătește salariul minim legal, timpul suplimentar și contribuțiile la fondul de securitate socială.

Uniunile Sindicale

Edgar Morales

membru al Uniunii Naționale a Muncitorilor și Muncitoarelor (UNT)

„Din nefericire, și asta este o rușine pentru Costa Rica, drepturile muncitorilor nu sunt respectate în sectorul producerii de ananași. Partea cea mai rea este că dreptul la asociere nu este respectat – dreptul muncitorilor de a se organiza pentru a-și apăra drepturile. Managementul nu ne permite accesul pe plantații și dacă așteptăm în afara lor pentru a vorbi cu muncitorii, ei cheamă poliția sau li se cere muncitorilor să iasă prin altă parte.”

Potrivit declarațiilor făcute de muncitorii de la Finca Once și Agrícola Agromonte, drepturile organizațiilor sindicale nu sunt respectate la niciuna dintre companii: muncitorii care doresc să se organizeze în sindicate sunt demși. Numai câțiva aparțin de o uniune sindicală. Organizațiile sindicale abia dacă au acces pe plantații.

În toamna lui 2015, 50 din 100 membri ai UNT de la Agrícola Agromonte au fost concediați pentru că au protestat împotriva reducerilor salariale și angajării prin intermediari și au fost în grevă pentru două zile. Într-un final, 70 de oameni au fost disponibilizați.⁴¹ La Finca Once numai patru angajați erau membrii unei uniuni sindicale.

Finca Once și Agrícola Agromonte susțin mișcarea „Solidarismo”. Reprezintă o problemă faptul că Finca Once consideră că astfel respectă drepturile sindicale. Mișcarea „Solidarismo” a fost creată pentru a proteja social și financiar muncitorii din Costa Rica. Cu sprijinul companiei lor, pot investi o parte din salariul lor la un fel de schemă de pensie a companiei. Modelul nu trebuie confundat cu dreptul la asociere și la negocieri colective. Potrivit propriului management, 99% dintre membrii Finca Once sunt membrii ai mișcării Solidarismo.

CONCEDIEREA LIDERILOR UNIUNII SINDICALE LA ANEXCO/FYFFES, FURNIZOR ALDI

În 2015, trei lideri ai uniunii sindicale au fost demși de Anexco, care aparține grupului – furnizor de fructe Fyffes, datorită activității lor sindicale. În ciuda intervenției Ministerului Muncii costarican, care a facilitat discuțiile dintre managementul companiei și uniunile sindicale din toamna anului 2015, nu s-a ajuns la un acord. Nici cele 23 000 de email-uri adunate de Oxfam, Banafair și alte organizații într-o campanie internațională⁴², trimise managerului, nu au ajutat la soluționarea acestui conflict. Compania s-a oferit numai să mute subiecții intervenției în Panama.

Conform respondenților, există o organizație sindicală și la Dole, dar această uniune este controlată de companie („sindicato blanco”).

Pesticide și Sănătate

Fost muncitor la Agrícola Agromonte,
producător pentru Aldi, Edeka și Rewe

„Am fost internat în spital pentru o lună din cauza otrăvirii cu pesticide. Când m-am întors la muncă, a trebuit să lucrez din nou cu pesticide și fără îmbrăcăminte de protecție.”

Monoculturile de ananasi, plantate în Costa Rica pe arii extinse și care produc două recolte pe an, necesită folosirea a numeroase pesticide și fertilizatori. Mai mult de 50 de substanțe chimice diferite sunt folosite separat sau împreună. În fiecare an, între 30 și 38 kg de chimicale sunt aplicate pe un hectar cultivat. Costa Rica este țara cu cea mai lungă listă de agrochimicale permise, și printre ele se află substanțe precum Bromacil și Paraquat, ce nu au licență de folosire în UE. Ultima este clasificată în SUA ca „probabil cancerigenă”. Glyphosate, a cărei folosire este supusă din nou dezbaterii în UE, este încă utilizată⁴³

Potrivit Finca Once, compania folosește chimicalele Diuron, Mancozeb și Oxyfluorfen, care sunt clasificate de Agenția pentru protecția mediului (EPA) din SUA ca „probabil cancerigenă”, la fel ca Oxamyl, clasificată de OMS ca „extrem de toxică” și care este letală dacă este inhalată. Chlorpyrifos, care aproape că este interzis în SUA, continuă să fie și el folosit. În același timp, compania folosește și multe pesticide cu un grad scăzut de risc asupra sănătății.

Muncitorii intervievați la Finca Once și Agrícola Agromonte au declarat că pesticidele sunt adesea stropite când ei sunt încă pe câmp. Acestora le este permis să părăsească câmpul pentru scurt timp. Ei susțin că primesc îmbrăcăminte de protecție la angajare, dar aceasta se degradează repede și costul pentru noi haine de protecție este dedus din salariile lor. Muncitorii se plâng în principal de amețeli și leșin, vărsături și reacții alergice ale pielii. Respondenții de la Agrícola Agromonte afirmă că nu sunt întotdeauna trimiși la spital. În unele cazuri, primesc doar câteva zile libere.

Conform legii, cei care lucrează cu pesticide au voie să muncească numai pentru 6 ore. Cu toate acestea, respondenții au afirmat că adesea au lucrat pentru un timp mai lung.

© A. Weitz-Rombach / Oxfam

Adesea, muncitorii nu știu ce pesticide și chimicale folosesc, întrucât de mult ori li se dau numai flacoanele fără etichete. Respondenții au declarat și că trebuie să ascundă chimicalele marcate cu etichete roșii de auditori înaintea auditului.

Muncitor la Finca Once, producător al Lidl

„Când vin oamenii de la San Jose, ei ascund chimicalele marcate cu etichete roșii, ducându-le pe alte plantații”

EFECTELE CULTIVĂRII DE ANANAȘI ASUPRA MEDIULUI ȘI A LOCUIITORILOR

Xinia Briceño

Locuitor de lângă plantația Del Monte și responsabil al cooperativei ce se ocupă de apa locală, Milano

„Nu putem dovedi științific că problemele sunt cauzate de agrochimicale. Cu toate acestea știm că oamenii au fost diagnosticați cu cancer, că au probleme de piele, copiii au probleme de vedere sau cei sub 10 ani, probleme stomacale.”

Mario Mirando Jimenes

locuitor de lângă plantația Del Monte

„Am un frate care a murit de cancer de stomac acum doi ani de zile. Nu pot dovedi că a fost datorită apei subterane contaminate, dar mulți oameni suferă de cancer de stomac și mulți au murit din această cauză. Nu numai oamenii suferă datorită pesticidelor, ci și animalele care fie mor, fie se retrag într-o regiune diferită. Nu mai sunt raci în râuri.”

Zona de cultivare de pe coasta caraibiană

În zona de cultivare de pe partea caraibiană a Costa Ricăi, folosirea deasă a pesticidelor, în special Bromacil, a contaminat deja apa subterană în anul 2007. De atunci, orașele El Cairo, Milano și Francia sunt aprovizionate cu apă de o autocisternă cu apă care vine o dată la două zile. Apa este limitată: 12000 litri o dată la două zile pentru aproximativ 1000 de familii. Aceasta nu este suficientă pentru spălat sau făcut baie.⁴⁴

Deși producători ca Del Monte declară că nu au mai folosit Bromacil din 2008, reziduuri de pesticide încă se găsesc în apa subterană. În aprilie 2015, o analiză efectuată de Universitatea din Costa Rica avea valoarea de 2.19 micrograme pe litru. O altă analiză solicitată de Ministerul Muncii și realizată de compania privată Chemlabs avea doar 0.001 micrograme pe litru. Autocisterna pentru aprovizionarea cu apă încă vine.

Până acum industria de ananși nu a plătit daune pentru efectele dăunătoare ale pesticidelor, nici pentru aprovizionarea cu apă cu ajutorul unei autocisterne cu apă. De asemenea, noul sistem regional de alimentare cu apă este finanțat de guvern. Există 44 de intentări de procese care sunt în așteptare spre a fi supuse judecății curții administrative de mediu; cel mai vechi caz este din 2001.⁴⁵

Din martie 2015, cazul victimelor contaminării cu apă este supus examinării Comisiei Iner-Americane privind drepturile omului.⁴⁶

Zona de cultivare din Nord

În aprilie 2016, reziduri de Bromacil au fost găsite în apa subterană din zonele cultivate situate în Nord.⁴⁷ Locuitorii din Veracruz, La Trinidad, Quebrada Grande, San Marcos și San Luis de Veracruz sunt afectați de acest lucru. Sistemul de alimentare cu apă din Veracruz, a cărui sursă este înconjurată de plantații de ananși, și care este localizat în apropiere de aria de conservare a naturii Refugio de Vida Silvestre de Caño Negro, a fost închis.

Fermierii mici din regiunile de creștere a animalelor suferă din cauza plantațiilor de ananși: Plantațiile contribuie la înmulțirea muștii de casă care pișcă și deranjează vacile și caprele. Consecința acestui lucru este că ele ajung să producă mai puțin lapte și carne, determinându-i pe oameni să-și vândă animalele costelive.

Un fost muncitor la Agrícola Agromonte, furnizor al Aldi, Edeka, Rewe și alții

„Companiile sunt responsabile de contaminarea apei subterane. Ele împrăștie pesticide lângă case și școli. Și nu dețin niciun control asupra deșeurilor pe care le produc.”

STUDIU DE CAZ: BANANELE ECUADOR

Fiind cel mai mare exportator de banane din lume, Ecuador este cel mai important furnizor pentru piața germană. Producând venituri anuale, ca urmare a exportului, de aproximativ 2\$ miliarde (1.77€ miliarde), bananele sunt al doilea cel mai important export, după uleiul crud. Sectorul de banane creează aproximativ 200 000 locuri de muncă directe, reprezentând mai mult decât alt sector economic. Dincolo de plantațiile medii și mari există și multe afaceri de familie; unele dintre ele au format cooperative pentru a face față competiției din partea producătorilor și exportatorilor mari.

Salariile, Timpul De Muncă Și Securitatea Socială

O mare realizare a guvernului ecuadorian actual este integrarea muncitorilor permanenți în schema socială IESS. Între 95% dintre respondenți de pe plantațiile certificate WWF/Edeka și 65% dintre respondenții care au fost intervievați aleatoriu pe plantațiile certificate de Rainforest Alliance sunt asigurați de schema de securitate socială și angajați direct de către companie – aspect care reprezintă o excepție acum câțiva ani. Cu toate acestea, interviurile noastre au arătat că mai mulți muncitori beneficiază de o asigurare de doar 50%.

Muncitor la Palmar, furnizor la Aldi, Rewe și alții

„Am lucrat pe una dintre plantațiile Palmar pentru șapte ani, și acum cinci ani am fost inclus în schema de securitate socială, dar am primit numai 50% din asigurare dat fiind că lucrez numai patru zile pe săptămână. O zi normală de lucru este de la 7 dimineața la 7 seara și adesea mai lungă în timpul sezonului de vârf.”

Deși acest bărbat lucrează mai mult de 40 de ore pe săptămână, el nu are dreptul la pensie. Cu un contract de patru zile/pe săptămână, el ar trebui să contribuie la fondul de pensie pentru 60 de ani pentru a fi eligibil pentru un astfel de venit.

De 10 ani salariul minim legal a crescut încontinuu. În prezent este de 366\$ (324€) pe lună sau de 427\$ (379€) dacă sunt incluse al 13-lea și al 14-lea salariu. În ciuda acestui lucru, venitul nu este suficient pentru majoritatea muncitorilor intervievați: în ianuarie 2016, costul unui coș de cumpărături pentru o familie (Canasta Familiar Básica), definit ca prag al sărăciei era de 675\$ (598€) pe lună. Majoritatea muncitorilor duc o existență precară. Oamenii nu pot recurge la economii în cazul unor boli sau a unui dezastru natural, precum cutremurul recent. În plus, metoda de remunerare nu este transparentă pentru mulți lucrători.

Muncitor pe plantația Palmar

„Lucrez în hala de împachetare. Punem etichete Palmar și Cobana pe banane. Nu primesc fluturaș de salariu. Nici conceptul de vacanță plătită nu există. Când suntem bolnavi, nu suntem plătiți, chiar dacă aducem o adeverință de la doctor.”

Majoritatea muncitorilor primesc un salariu bazat pe performanță (mai precis, pe numărul de cutii de banane împachetate, suprafața de teren cultivată cu banane etc.), dar nu primesc un fluturaș de salariu detaliat. Astfel, ei nu pot ști dacă banii pentru timpul suplimentar, bonsurile sau salariile pe lunile 13 ori 14 au fost plătite în mod corespunzător sau ce deduceri au fost făcute din salariu. Majoritatea respondenților nu dețin o copie a contractului de muncă. În urma verificărilor aleatorii la plantațiile Reybanpac și Palmar s-a observat că nu au copii după contract niciunul dintre muncitori, pe plantația WWF/Edeka, 47% dintre muncitori, 63% în cazul plantațiilor certificate de Rainforest Alliance, iar în cazul respondenților de la Matías, furnizorul Lidl, 27% nu dețineau o copie.

Paula Quinto
fostă muncitoare la
producătorul Reybanpac

CONCEDIATĂ PENTRU CĂ ERA ÎNSĂRCINATĂ

„Am muncit într-un punct de ambalare pe una dintre plantațiile Reybanpac când am rămas însărcinată. Apoi cutiile de banane au devenit prea grele pentru mine și am avut sângerări, declară Paula Quinto (35). „Contractiile au început la centrul de sănătate, de aceea am primit o adeverință medicală pentru trei zile. Doctorul mi-a zis să fac o altfel de muncă. Managerul de pe plantație mi-a zis: Fie continui să faci această muncă, fie pleci. Asta s-a întâmplat în ciuda adeverinței de la doctor. Atunci am plecat. Partea rea a fost că mi-au încetat asigurarea medicală. A trebuit să nasc cu două săptămâni înainte de data la care eram programată, prin cezariană – copilul meu a avut un defect la inimă. A trebuit să rămân în spital la Guayaquil pentru două luni. Un avion împrăștia întotdeauna pesticide pe plantație în timpul zilei, chiar și în timpul mesei.

Discriminarea împotriva femeilor

Femeile lucrează numai în departamentul de împachetare – acolo reprezintă majoritatea. Potrivit repondenților, ele au primit salarii mai mici decât cei de pe câmp. Producătorul Matías a redus salariul tuturor muncitoarelor la 13.50\$ (12€)/ pe zi. Bărbații fac aproape cu o treime mai mult.

Pe toate plantațiile examinate, unele dintre muncitoare au afirmat, în mod individual, că au trebuit să facă un test de sarcină înainte de a fi angajate. În timpul verificărilor aleatorii pe plantațiile WWF/Edeka, 41% dintre respondente au declarat că au trebuit să facă testul.

Uniunile sindicale

Vorbind cu muncitorii de pe plantațiile de banane ecuadoriene, se simte o atmosferă de frică. Nu fără motiv: criticismul deschis, plângerile interne și în particular stabilirea unei uniuni sindicale adesea a dus la concedieri. „Listele negre” cu numele membrilor uniunilor și altor oameni „insubordonați” trebuie să circule printre proprietarii de plantații.

Isidrio Ochoa
Muncitor pe plantație, în sectorul
producerii de banane

DE LA COPILUL CARE MUNCEA PE PLANTAȚIE LA MEMBRU ÎN UNIUNEA SINDICALĂ

„Când aveam 5 ani, am început să lucrez la stația de ambalare a lui Alvaro Noboa de pe La Clementina, stropind bananele înainte de a le ambala. La 7 ani am împachetat cutii și la 10 ani am tras banani de pe plantație; am făcut asta până la vârsta de 30 de ani”, își amintește Isidrio Ochoa (50). „Apoi am căutat de muncă pe alte plantații, dar munca era la fel de rea peste tot. Începând din 2013, am fost la ferma La Luz, a lui Tito Gentillini. Punem etichete cu GLOBA, Chiquinta, Dole, Bogaboga și Mama Negra pe banane. În vara anului 2014 am fondat o uniune sindicală întrucât condițiile de muncă erau foarte proaste. În Octombrie toți am fost dați afară. S-au folosit tertipuri legale pentru a destrăma organizația sindicală. Am vorbit despre experiența noastră la o conferință în Peru. Când m-am întors acasă, am primit amenințări venind direct de pe telefonul mobil al fostului meu șef. „Am să pun mâna pe tine”, a scris el. M-am ascuns pentru un timp îndelungat și în martie 2015, am depus o plângere la procuratură. Nimeni nu a răspuns la ea încă.”

Toți cei intervievați aleatoriu pe plantațiile certificate Rainforest Alliance au răspuns negativ la întrebarea dacă compania la care lucrează le-ar permite să se organizeze în sindicate - furnizorul Lidl, Matías, se află printre aceste companii. Pe plantațiile Reybanpac 97% dintre respondenți au răspuns negativ, pe plantațiile Palmar 89% și 65% pe plantațiile certificate WWF/Edeka.

Nu este deloc surprinzător că nu există nicio reprezentare independentă în niciuna dintre cele 20 de companii examinate. Mulți respondenți afirmă că au existat concedieri datorită apartenenței la o uniune sindicală, aspect aflat odată cu cercetările avute pe plantații. Astfel, pe plantațiile certificate WWF/Edeka 35% dintre respondenți au afirmat acesta; pe cele certificate de Rainforest Alliance, 90% și pe cele de la Matías, 58%.

Uniunile independente sunt un instrument important pentru implemetarea drepturilor muncitorilor – cu atât mai mult dacă instituțiile statului contribuie foarte puțin la susținerea lor. Verificările noastre indică nivelul mic de încredere în instituțiile publice cu rol de supraveghere: mai puțin de jumătate dintre muncitorii intervievați s-au simțit protejați de autorități și de Ministerul muncii, iar pe plantațiile certificate de Rainforest Alliance procentul scade sub 10%.

Pesticidele și Sănătatea

Muncitor la Matías,
aprovizionator al Lidl și altora

„Suntem foarte îngrijorați deoarece trebuie să lucrăm într-o ploaie de pesticide. Avem erupții ale pielii. Dar, dacă te plângi, există riscul de a fi dat afară.”

În majoritatea timpului, avioanele sunt folosite pentru a împrăști peste arii cultivate imense cu pesticide, amenințând sănătatea muncitorilor.

65% dintre cei intervievați cu ocazia verificărilor pe plantațiile certificate de Rainforest Alliance au afirmat că avioanele împrăștie pesticide cât încă sunt la fermă sau că trebuie să se întoarcă la muncă în mai puțin de o oră după această activitate. Numai pe plantațiile certificate de WWF/Edeka și Palmar muncitorii au menționat existența perioadelor de protecție de 8 ore sau mai mult.

La sfârșitul lui 2015, doctorii ocupaționali austrieci au examinat riscul privind sănătatea la care se expun muncitorii din industria de banane din Ecuador⁴⁸. Ce au aflat este alarmant: muncitorii din sectorul agricol convențional de banane suferă de boli gastrointestinale de 6 până la 8 ori mai mult decât cei ce lucrează în sectorul ecologic. Alte simptome, precum amețeala, vărsăturile, diarea, usturimi al ochilor, iritații ale pielii, slăbiciune, insomnie, bătăi neregulate ale inimii au loc mult mai frecvent.

Este și mai îngrijorător că majoritatea pesticidelor recomandate pentru industria ecuadoriană de banane prevăd revenirea pe plantații după o perioadă de așteptare de 24 de ore sau chiar 48 de ore în cazul a 8 produse toxice. Insecticidul menționat mai sus, Oxamyl, aparține acestui grup. Potrivit WHO este foarte toxic și poate fi absorbit prin tractul respirator ori prin piele. De asemenea, este toxic pentru albine și pești. Paraquat, foarte toxic, nu este licențiat pentru a fi folosit în UE, iar Mancozeb și Glyphosate, suspectate că ar avea efect cancerigen, sunt și ele utilizate.

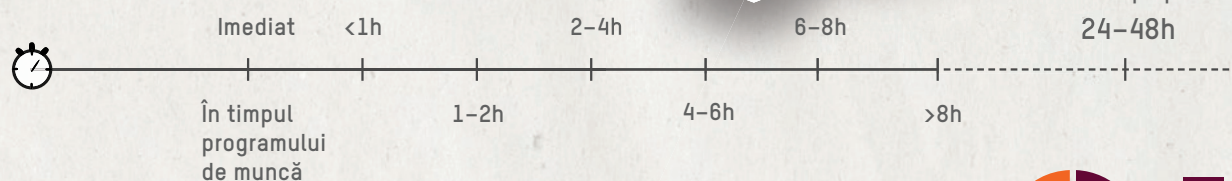

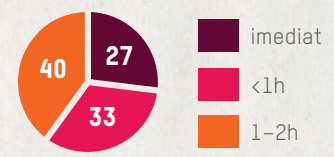
LA CÂT TIMP DE LA ÎMPRĂȘTIEREA PESTICIDELOR VĂ ÎNTOARCEȚI PE PLANTAȚIE?

Numărul muncitorilor intervievați (în procente)

Perioada recomandată de revenire pe plantație: 24-48h

	Imediat	<1h	1-2h	2-4h	4-6h	6-8h	>8h
RAINFOREST ALLIANCE	53	12	35	-	0	0	-
REYBANPAC	33	13	37	17	0	0	-
WWF/EDEKA	12	6	41	20	0	0	21
PALMAR	83	-	-	-	0	0	17

PLANTAȚIA MATÍAS
Rainforest Alliance

Beatriz Garcia Plusas

Directoarea școlii Nuestra Señora del Carmen, o instituție bisericească pentru copiii cu dizabilități din Rícaurte

FOLOSIREA PESTICIDELOR ȘI CONSECINȚELE ADVERSE ASUPRA SĂNĂTĂȚII

„Nu avem dovada științifică al efectului letal al pesticidelor deoarece cei afectați nu au banii necesari pentru a-și face teste medicale, iar Guvernul preferă să se concentreze pe „sănătatea celor vii” și nu pe autopsii. Sunt multe cazuri în care cauza morții este Declarată ca fiind „necunoscută”, dar unde ar fi avut sens să se verifice dacă moartea a fost cauzată de folosirea pesticidelor. Dată fiind rata ridicată a dizabilităților în rândul copiilor, în provinciile unde se cultivă banane, existența unei relații de tip cauză-efect este posibilă. Aproape toți părinții copiilor cu dizabilități de la școala noastră lucrează pe plantațiile din apropiere. Majoritatea acestor părinți sunt tineri și în afara pesticidelor, nu există un alt motiv pentru care copiii lor să se nască cu dizabilități. Datorită vântului, nu ești nicăieri protejat împotriva otrăvirii când avioanele împrăștie pesticide. Sunt transportate până în satele aflate în apropierea plantațiilor.”

Din câte știu respondenții de la Matías, nu există un comitet statuar care să se ocupe cu siguranța ocupațională sau un serviciu medical statuar disponibil.

Muncitorii declară că testele de sânge au fost făcute datorită efectului asupra sănătății al pesticidelor, dar n-au fost niciodată informați cu privire la rezultate. Costul testelor de sânge a fost dedus din salariile lor.

Exportatorul ecuadorian TropicalFruit Export, care furnizează supermarketului Lidl bananele Matías, neagă acest lucru. Iar atunci când este confruntat cu criticism privind folosirea pesticidelor în timpul programului de muncă al muncitorilor, afirmă că datorită mărimii plantației, pot stropi cu pesticide numai pe o anumită parte a acesteia⁴⁹. De asemenea, ei au afirmat că a existat un comitet de siguranță.

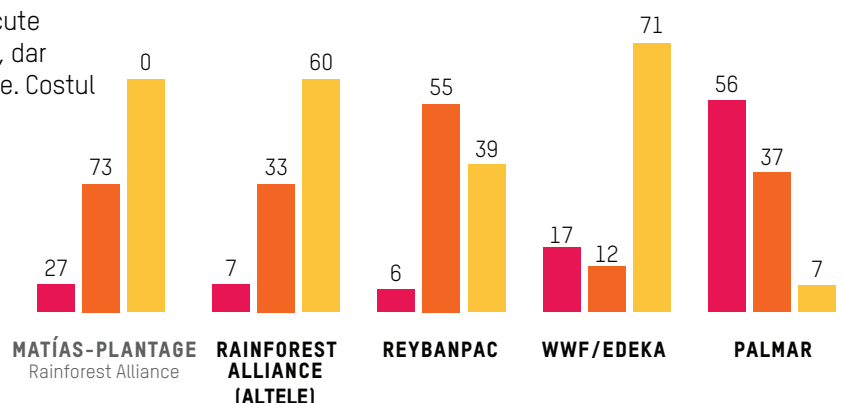
Participarea muncitorilor în timpul auditelor

Majoritatea respondenților nu au cunoscut nici măcar numele programelor de certificare mai ample, precum GLOBALG.A.P sau Rainforest Alliance. Și mai important este rata mică de participare a muncitorilor la auditul respectivelor programe, cunoscut sub denumirea de audit social.

SUNT CONSULTAȚI ȘI MUNCITORII CÂND SE REALIZEAZĂ AUDITUL?

Numărul respondenților (în procente)

Da Nu ?

CONCLUZII ȘI CERERI

Condițiile de pe plantațiile din Costa Rica și Ecuador abia dacă s-au îmbunătățit din anul 2008 sau 2011, când celelalte două studii Oxfam privind bananele și ananașii au fost publicate. Cu toate acestea, din ce în ce mai multe plantații sunt certificate, în special cu eticheta cu broscuța verde a Rainforest Alliance.

Muncitorii de pe plantații reclamă câteva încălcări ale legii și probleme grave: mari cantități de pesticide periculoase continuă să fie folosite fără a exista suficiente măsuri de protecție; drepturile uniunii sunt neglijate; salariile nu sunt de ajuns și sunt uneori sub minimum legal; timpul de lucru ajunge și până la 12 ore; contribuțiile la schema de securitate socială sunt evitate, locul de muncă este instabil.

În timp ce mulți oameni în Germania au o conștiință curată atunci când cumpăra ananași și banane, care ar trebui să fie generate de o producție sustenabilă, așa cum indică certificarea lor, cei care muncesc pe plantații își riscă sănătatea lor și pe a familiei lor. Odată cu creșterea puterii de piață și a profiturilor lanțurilor de supermarketuri, presiunea asupra prețurilor ce se exercită asupra producătorilor de ananași și banane crește și muncitorii lucrează pentru un salariu de nimic.

Pentru a opri această situație de neconceput, toate părțile implicate trebuie să facă pași decisivi pentru a îmbunătăți condițiile de muncă și trai ale acestor oameni care ne aprovizionează cu fructe tropicale.

Ce putem face?

Toți actorii interesați trebuie să acționeze: producătorii și exportatorii din Costa Rica și Ecuador, importatorii și lanțurile de supermarketuri din Germania, dar și guvernele și parlamentele, precum și consumatorii și cetățenii atât din Germania, cât și din țările în curs de dezvoltare.

LANȚURILE DE SUPERMARKETURI trebuie să garanteze condiții decente de muncă și metode agricole ecologice în cazul întregii lor game de produse.

Companiile trebuie să se asigure că bunurile pe care le oferă sunt produse fără încălcări ale legii, exploatare sau daune aduse mediului. Astfel, trebuie să asigure condiții de muncă decente la producătorii lor.

Asta include:

- aderarea la standardele fundamentale ale OIM, precum libertatea de asociere și dreptul la negocieri colective, precum și interzicerea discriminării, munca forțată și munca efectuată de copii;
- plata unui salariu decent, asigurarea unor ore de muncă adecvate potrivit regulilor stabilite de OIM, încheierea de contracte de muncă pe perioadă nedeterminată;
- protejarea sănătății și a siguranței angajaților, i.e interzicerea pesticidelor foarte periculoase conform Rețelei Internaționale privind Acțiunea Pesticidelor (PAN);
- folosirea metodelor de dezvoltare sustenabile, care să protejeze mediul și biodiversitatea.

LANȚURILE DE SUPERMARKETURI trebuie să plătească un preț corect care să corespundă măcar prețurilor stabilite de Fairtrade și care să acopere costurile unei producții sustenabile. Trebuie să trateze aprovizionatorii în mod corect.

Pentru ca producătorii care au posibilitatea să ofere condiții decente de muncă pe plantații și micii fermieri să câștige un venit decent, lanțurile de supermarketuri trebuie să plătească aprovizionatorilor prețuri care să acopere măcar o producție sustenabilă, incluzând un salariu decent. Mai mult, ei trebuie să elimine practicile lipsite de corectitudine la cumpărare, precum respingerea mărfii comandate fără niciun motiv.

Atâta vreme cât nu există o metodă de calcul validă internațională pentru un preț corect, toate lanțurile de supermarketuri ar trebui măcar să plătească prețul minim al Fairtrade.

Ar fi inovativ dacă un lanț de supermarketuri ar oferi numai produse Fairtrade, e.g. banane. Prioritare ar trebui să fie produsele fermierilor mici.

LANȚURILE DE SUPERMARKETURI trebuie să introducă sisteme efective și transparente cu ajutorul cărora să fie oferite condiții sustenabile și corecte, ce pot fi verificate la furnizorii lor.

Ei ar trebui să implice în mod adecvat muncitorii, uniunile sindicale și ONG-urile în inițiativele lor. Plantațiile implicate trebuie să fie cunoscute și trebuie să existe un organism independent pentru soluționarea plângerilor atât la nivel local, cât și internațional.

Lanțurile de supermarketuri trebuie să participe la inițiative al căror scop este respectarea unor condiții decente de muncă și trebuie să implice organizațiile sindicale și ONG-urile în luarea deciziilor, cât și la planificarea și la executarea inițiativelor. Aceste inițiative trebuie să se concentreze pe pregătirea muncitorilor și managerilor aprovizionatorilor. Ele nu trebuie să se limiteze la auditul companiilor aprovizionatoare. Auditul trebuie să nu fie anunțat, iar muncitorii trebuie să fie implicați în controale și în stadiile de planificare și implementare a măsurilor de dezvoltare.

De asemenea, lanțurile de supermarketuri trebuie să adere la Forumul Mondial al Bananelor al FAO și să susțină agricultura și comerțul de banane sustenabile.

Bananelor este de a îmbunătăți condițiile sociale și de mediu în industria bananelor. Este o platformă care aduce împreună toți actorii, incluzând companiile care comercializează fructe, lanțurile de supermarketuri, organizațiile sindicale și cele ale producătorilor mici, ONG-urile și politicienii pentru a facilita un dialog între ei.⁵⁰

GUVERNUL GERMAN trebuie să determine companiile, incluzând lanțurile de supermarketuri, să se asigure că drepturile omului și drepturile de muncă sunt respectate de furnizori și producători deopotrivă. Trebuie să introducă în statut acordarea diligenței cuvenite drepturilor omului și să oblige companiile să divulge condițiile lor de producție sociale și de mediu, cât și pe cele ale furnizorilor.

Guvernul federal trebuie să accepte Principiile de îndrumare pentru Afaceri și Drepturile Omului ale Națiunilor Unite, adoptate de Consiliul pentru Drepturile Omului al ONU din iunie 2011⁵¹, și să reglementeze prin lege ca toate acele companii care au o rețea de aprovizionare globală să se asigure că producătorii lor respectă drepturile omului și drepturile de muncă. În principal, să prevadă introducerea așa-numitei „diligenței cuvenite acordată drepturilor omului”, aplicabilă companiilor cu privire la lanțul lor de aprovizionare ca parte a „Planului de acțiune național pentru implementarea principiilor de îndrumare ale ONU”, ce este acum în faza de proiect.⁵²

Întrucât transparența este primul pas spre o mai mare responsabilitate socială corporativă, companiilor trebuie să li se ceară să dezvăluie condițiile sociale și de mediu din procesul de producție. Guvernul federal ar trebui să realizeze actul de implementare a Directivei EU CSR 2014/95/EU, care este în faza de proiect acum, într-un mod în care cele patru mari lanțuri de supermarketuri Aldi, Edeka, Lidl și Rewe vor fi determinate să dezvăluie condițiile de muncă și producție de pe plantațiile de ananași și banane care livrează către ele.⁵³

© M. Hägele / Dxfam

Jorge Acosta
ASTAC

„Supermarketurile pretind o calitate foarte bună a fructelor, astfel că ele trebuie să arate bine pentru consumatorii lor. Dar de ce nu cer o calitate mai mare a vieții pentru muncitorii care produc banane, ca un simbol al solidarității între oameni?”

GUVERNUL GERMAN trebuie să ia măsurile potrivite pentru a preveni practicile comerciale incorecte.

Pentru a reduce abuzul puterii de piață a lanțurilor de supermarketuri germane, guvernul federal ar trebui să o restricționeze și să interzică în mod legal practicile comerciale incorecte, precum cererile retroactive de reduceri nejustificate de la aprovizionatori. Ar trebui să stabilească un organism de rezolvare al disputelor care poate pedepsi și sancționa aceste practici cu mijloacele potrivite într-un timp rezonabil.

GUVERNELE DIN ECUADOR ȘI COSTA RICA trebuie să se asigure că toate companiile respectă drepturile sindicale, plătesc salarii decente de muncă, nu subminează plata salariului minim legal și că garantează siguranța ocupațională și sănătatea muncitorilor lor. Trebuie să adere și să aplice mai riguros legile ce reglementează munca și mediul.

Respectarea drepturilor omului și a muncii și prevenirea deteriorării mediului sau sănătății reprezintă una dintre responsabilitățile guvernelor din țările producătoare. Atât guvernele, cât și organismele responsabile cu supravegherea trebuie să verifice mai atent dacă legile existente, ce reglementează munca și mediul, sunt respectate.

Ele ar trebui să definească salariul minim astfel încât el să fie suficient pentru a trăi și a evita starea de sărăcie. Ar trebui să pedepsească cu severitate orice încercare de a suprima drepturile sindicale. Pentru a proteja muncitorii, locuitorii și mediul ar trebui să existe restricții mai mari, în special privind folosirea pesticidelor, și ar trebui promovate metode agricole sustenabile și ecologice.

CONSUMATORII ar trebui să cumpere fructe Fairtrade și să pună presiune pe lanțurile de supermarketuri pentru a plăti furnizorilor prețuri corecte și pentru a se asigura că aceștia oferă condiții de muncă decente.

Consumatorii ar trebui să cumpere mai des fructe Fairtrade pentru a determina supermarketurile să includă astfel de produse în gama lor. Prin participarea la activități foarte vizibile, e.g. petiții, ei ar trebui să pună presiune pe supermarketuri pentru a plăti furnizorilor prețuri corecte și pentru a garanta că aceștia oferă condiții bune de muncă.

NOTE DE FINAL

- 1 Vezi www.oxfam.de.
- 2 Raportul de cercetare al ARCA, *Condiciones de producción, impactos humanos y ambientales en el sector piña en Costa Rica (Condiții de producție, impactul asupra omului și mediului în sectorul de ananași)* poate fi găsit aici: www.oxfam.de/costa-rica--bericht.
- 3 Mai multe informații sunt disponibile la www.wwf.de/zusammenarbeit-mit-unternehmen/edeka/edeka-und-bananen; www.edeka.de/nachhaltigkeit/edeka-banane/das-edeka-und--wwf-modellprojekt/index.jsp.
- 4 Declarațiile Aldi Nord și Süd din 11 și 13 mai 2016, ale grupului Edeka din 12 mai 2016, ale grupului Rewe din 6 mai 2016 și ale Lidl din 27 și 19 mai.
- 5 Estimări ale BASIC pe baza datelor oferite de Comtrade și Eurostat, studiul BASIC, p.11.
- 6 Vezi www.lidl-lohnt-sich.de/unternehmen.html.
- 7 Consultă studiile Oxfam *Endstation Ladentheke (Ultima destinație – teigheaua)* din 2008, *Bittere Bananen (Banane Amare)* din 2011 și *Billige Bananen (Banane ieftine)* din 2014, www.oxfam.de.
- 8 Consultă Oxfam Germania: *Billige Bananen (Banane ieftine)*, 2014, p.8.
- 9 Weinswig, Deborah, Centru de informare în afaceri Fung: *Raport asupra discounterilor europeni din industria alimentară*, Noiembrie 2015.
- 10 Estimări ale BASIC pe baza datelor oferite de Planet Retail, *Comerț alimentar Cu amănuntul în Europa, „European Grocery Retailing”*, mai 2014.
- 11 Estimări ale BASIC pe baza datelor furnizate de Planet Retail, *Comerț alimentar cu amănuntul în Europa*, mai 2014.
- 12 Estimări ale BASIC pe baza datelor oferite de Planet Retail, *Comerț alimentar cu amănuntul în Europa*, mai 2014.
- 13 Estimări ale BASIC pe baza datelor DESTatis, Eurostat și CIRAD.
- 14 Estimări ale BASIC pe baza datelor oferite de CIRAD, 2015.
- 15 Studiul BASIC, p. 13
- 16 Consultă: Oxfam Deutschland: *Billige Bananen (Banane ieftine)* 2014.
- 17 www.supplychaininitiative.eu.
- 18 Consultă: Comisia Uniunii Europene, *Bericht über unlautere Handelspraktiken zwischen Unternehmen in der Lebensmittelversorgungskette (Raport asupra comerțului injust dintre profesioniști în practicile din lanțul de aprovizionare cu alimente)* COM (2016) final 32, 29 ianuarie 2016, p. 10–14.
- 19 Informații din chestionarul realizat de Oxfam, februarie 2016.
- 20 Informații din chestionarul realizat de Oxfam, februarie 2016.
- 21 Informații din chestionarul realizat de Oxfam, februarie 2016.
- 22 Declarații din 29 ianuarie 2016 și 1 Martie 2016.
- 23 www.globalgap.org/de/what-we-do-globalg.a.p.-certification/globalg.a.p.-00001/GRASP/faq-grasp/index.html.
- 24 www.bs-ci-intl.org.
- 25 Standardul SAN este momentan reevaluat și o nouă versiune va fi probabil publicată în Septembrie 2016.
- 26 www.pan-germany.org.
- 27 www.fairtrade-deutschland.de/
- 28 www.fairtrade-deutschland.de/service/presse/details/transfair-ev-stellt-jahresbericht-vor-1187.html.
- 29 Declarația Aldi Süd din 29 ianuarie 2016.
- 30 Declarația Aldi Nord din 1 martie 2016.
- 31 Declarația Edeka din 25 februarie 2016.
- 32 Studiul Oxfam din februarie 2016.
- 33 Sondajul Oxfam, februarie 2016. Rewe Dortmund vinde banane Fairtrade.
- 34 Vezi faostat3.fao.org/browse/TP/E.
- 35 www.canapep.com/estadisticas.
- 36 kioscosambientales.ucr.ac.cr; El Universal, *Caño Negro, bajo amenaza de extinción*, archivo.eluniversal.com.mx/internacional/82016.html.
- 37 Salariul minim legal este stabilit în Decreto Ejecutivo N°38728-MTSS din 5 decembrie 2014 și este de 9509 colono, moneda națională a Costa Rica.
- 38 Comisia Economică pentru America Latină.
- 39 Consultă www.bsnoticias.cr/nacionales/pinera-que-le-debe-929-millones-a-la-ccss-nego-entrada-a-ministerio-de-trabajo-y-defensoria; www.informa-tico.com/26-02-2015/pinera-adeuda-cl929-millones-seguridad-social-denuncia.
- 40 Consultă www.fairwear.org.
- 41 Vezi www.socialismohoy.com/pinera-agromonte-despide-70-obreros-incluyendo-a-dirigentes

ABREVIERI

42 Consultă www.oxfam.de/ueber-uns/aktuelles/2016-03-15-arbeits-rechte-costa-rica-oxfam-wendet-ministerium.

43 Süddeutsche Zeitung, 17 mai 2016: *Unkrautgift entzweit die Koalition (Erbicidele despart coalițiile)*

44 Seminario Universidad, Casos contra piñeras se añjan atorados en Tribunal Ambiental, 17-23 februarie 2016, www.semanariouniversidad.ucr.cr.

45 Ibid.

46 Nicolas Boegelin în El Pais Costa Rica: *La piña de Costa Rica ante la Comisión Interamericana de Derechos Humanos*, www.elpais.cr/2015/03/18/la-pina-de-costa-rica-ante-la-comision-interamericana-de-derechos-humanos.

47 Diario Extra, *Sancarlenos consumen agua contaminada*, 19 Aprilie 2016, www.diarioextra.com.

48 Hutter H-P, Kundi M, Ludwig H, Moshammer H, Wallner P (2016): *Epidemiologische Untersuchung von Kleinbauern und Landarbeitern im konventionellen und ökologischen Landbau (Bananen) in Ecuador (Examinare epidemiologică a micilor fermieri și muncitorilor în agricultură în cultivarea convențională și ecologică de banane din Ecuador)*. Raport de studiere a chestionarului. Comisionat de Ärztinnen und Ärzte für eine gesunde Umwelt (Doctorii austrieci pentru un mediu sănătos) (ISDE Austria), Viena 2016, în curs de publicare.

49 Scrisoarea companiei Tropical Fruit Export din 27 aprilie 2016.

50 Pentru mai multe informații accesează www.makefruitfair.org/de/loesungen/welt-bananen-forum; www.fao.org.

ARCA Asociația Regională Central Americană pentru Apă și Mediu (Organizație de mediu în America Centrală)

ASTAC Asociația Sindicală a Muncitorilor Fermelor de Banane și a Țăranilor (Organizație sindicală în Ecuador)

BASIC Biroul de Analiză Societală pentru un Cetățean Informat (Organizație franceză de cercetare)

CANAPEP Camera Națională a Producătorilor și Exportatorilor de Ananași (Asociație a producătorilor și exportatorilor de ananași din Costa Rica)

CIRAD Centrul pentru cooperarea internațională în cercetarea agronomică pentru dezvoltare (Organizație franceză de cercetare)

COMTRADE Baza de date a ONU pentru comerțul internațional (Baza de date a Națiunilor Unite privind comerțul de mărfuri)

CSR Responsabilitate Socială Corporatistă

DESTATIS Biroul federal de statistică

51 Consultă Principiile de îndrumare ale ONU pentru afaceri și drepturile omului, www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.

52 Consultă opinia legală propusă către Amnesty International, Brot für die Welt, Germanwatch, Oxfam Deutsch-land: *Verankerung menschenrecht-licher Sorgfaltspflichten von Unternehmen*

EUROSTAT Biroul de statistică al Uniunii Europene

FAO Organizația Națiunilor Unite privind alimentația și agricultura

GRASP Evaluarea riscului practicilor sociale a GLOBALG.A.P (modul voluntar aditional pentru evaluarea practicilor sociale a standardului GLOBALG.A.P.)

OIM Organizația Internațională a Muncii

PAN Rețeaua de acțiune privind pesticidele (Organizație Internațională de mediu)

SAN Rețeaua pentru o agricultură sustenabilă (o rețea formată în mod preponderent din organizații americane de mediu)

SINTRAPEM Sindicatul Național al Muncitorilor/oarelor din Sectorul Privat de Afaceri (Organizație sindicală din Costa Rica)

UN Națiunile Unite

UNT Uniunea Națională a Muncitorilor și Muncitoarelor (Organizație Sindicală din Costa Rica)

WWF Fondul Internațional pentru Natură (Organizație internațională de mediu)

im deutschen Recht, 2016 (Stabilirea diligenței cuvenite drepturilor omului în companii, potrivit legii germane), www.oxfam.de/system/files/gutachten-sorgfaltspflichten-oxfam.pdf.

53 Conform declarației Oxfam Germania asupra proiectului de lege, www.oxfam.de/system/files/stellungnahme_oxfam_referentenentwurf_

IMPRESSUM

EDITOR

© Oxfam Deutschland e. V.
Mai 2016

Oxfam Deutschland e. V.
Am Köllnischen Park 1
10179 Berlin

Tel. +49 30 – 45 30 69-0

E-Mail info@oxfam.de

www.oxfam.de

V.I.S.D.P.

Marion Lieser

AUTORI

Franziska Humbert
Frank Braßel

EDITORI

Julia Jahnz
David Hachfeld

ASPECT

Judith Fehlau
Malte Herok [mlthrk.com]

COPERTA

Alexandra Weltz-Rombach

OXFAM este o confederație internațională de 18 organizații organizate într-o rețea în mai mult de 90 de țări ca parte a unei mișcări globale pentru schimbare, pentru construirea unui viitor unde nedreptatea cauzată de sărăcie nu mai există. Împreună avem 70 de ani de experiență în domenii precum cel umanitar și de dezvoltare.

ACEST STUDIU A FOST SUSȚINUT FINANCIAR DE UNIUNEA EUROPEANĂ.

Conținutul este responsabilitatea Oxfam Germany e.V și a asociației Mai Bine și nu reflectă poziția Uniunii Europene

DETERMINĂ SUPERMARKETURILE ȘI REPREZENTANȚII GUVERNULUI SĂ-ȘI SCHIMBE MODUL DE A ACȚIONA!

Iubim fructele tropicale, însă adesea ele vin la pachet cu exploatarea muncitorilor și folosirea de pesticide otrăvitoare și asta ne lasă un gust amar! Studiul „Fructe dulci, realități amare” a fost realizat în Germania pentru a ilustra costurile ridicate ale cultivării fructelor tropicale, iar majoritatea dintre acestea se răsfrâng asupra lucrătorilor de pe plantațiile din Sudul Global, cu exemple documentate în Ecuador și Costa Rica.

Cu toate acestea, fructele tropicale care ajung în România fac parte din lanțuri de aprovizionare similare, ceea ce înseamnă că inclusiv lanțurile de supermarket autohtone pot alege să își schimbe practicile, reprezentanții Guvernului României să intervină pentru a se asigura că sunt prevenite practicile comerciale neetice pe întregul lanț de aprovizionare, respectiv noi, în calitate de consumatori, să cerem și să facem alegerile cele mai bune în materie de produse certificate.

Acest studiu a fost tradus în contextul campaniei „Make Fruit Fair!”, în care un consorțiu format din nouăsprezece organizații din întreaga lume. ONG-uri din Europa lucrează în parteneriat strâns cu organizații de mici fermieri și muncitori pe plantații din Africa, America Latină și Insulele Caraibe pentru a îmbunătăți traiul și condițiile de muncă a sute de mii de oameni care cresc, recoltează și împachetează fructele tropicale pe care noi le cumpărăm din magazine în fiecare zi.

**MAI MULTE INFORMAȚII DESPRE CAMPANIA
MAKE FRUIT FAIR! ȘI MODALITĂȚILE PRIN CARE
POȚI SĂ TE IMPLICI:**

 www.makefruitfair.org/ro

 www.maibine.org

**TU ȘTII CE ESTE
ECHITABIL?!**

